

358.4
У67

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОВІТРЯНИХ СИЛ імені ІВАНА КОЖЕДУБА

УПРАВЛІННЯ ПОЛЬОТАМИ ДЕРЖАВНОЇ АВІАЦІЇ УКРАЇНИ

Частина 1
ПРАВИЛА ПОЛЬОТІВ ДЕРЖАВНОЇ АВІАЦІЇ
В ПОВІТРЯНОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ

Харків
2020

358.4
У67

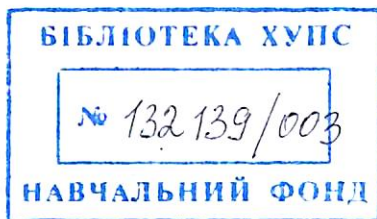
МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОВІТРЯНИХ СИЛ імені ІВАНА КОЖЕДУБА

УПРАВЛІННЯ ПОЛЬОТАМИ ДЕРЖАВНОЇ АВІАЦІЇ УКРАЇНИ

Частина 1

ПРАВИЛА ПОЛЬОТІВ ДЕРЖАВНОЇ АВІАЦІЇ
В ПОВІТРЯНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ

Навчальний посібник

Харків
2020

УДК 358.424:351.814 (477)(075.8)

У67

*Затверджено до видання вченою
радою Харківського національного
університету Повітряних Сил
імені Івана Кожедуба
(протокол № 18 від 24.12.2019)*

*Автори: О. І. Тимочко, І. П. Мажара, В. М. Сургай, Б. А. Телятник,
С. В. Мартиненко, О. М. Сітков.*

*Рецензенти: О. К. Шейгас, кандидат технічних наук, доцент (ХНУПС);
В. В. Шаков, кандидат технічних наук, доцент (ХНУПС).*

Управління польотами державної авіації України.
У67 Ч. 1. Правила польотів державної авіації в повітряному просторі України: навч. посіб. / О. І. Тимочко, І. П. Мажара, В. М. Сургай та ін. – Х. : ХНУПС, 2020. – 76 с.

Викладено узагальнений досвід організації та проведення польотів різних типів повітряних суден з використанням засобів зв'язку й радіотехнічного забезпечення, вимог до правил польотів державної авіації в повітряному просторі України, Правил виконання польотів державної авіації України та норм і рекомендацій документів ІКАО.

Призначений для вивчення першого розділу дисципліни Управління польотами державної авіації України курсантами (слухачами), які навчаються за спеціалізацією "Бойове управління польотами авіації"—льотного факультету Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.

УДК 358.424: 351.814 (477) (075.8)

Навчальне видання

**ТИМОЧКО Олександр Іванович, МАЖАРА Ігор Петрович,
СУРГАЙ Віталій Михайлович та ін.**

УПРАВЛІННЯ ПОЛЬОТАМИ ДЕРЖАВНОЇ АВІАЦІЇ УКРАЇНИ

Частина 1

ПРАВИЛА ПОЛЬОТІВ ДЕРЖАВНОЇ АВІАЦІЇ В ПОВІТРЯНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ

Навчальний посібник

Техн. редактор Т. В. Василенко, Коректор Н. К. Гур'єва

Підписано до друку 21.07.2020. Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Гарнітура „Times New Roman”. Друк цифровий. Ум. друк. арк. 4,42, + 0,23 вкл. Тираж 60-пр.
Зам. № 1/302-2020

Видавець і виготовлювач: Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.
61023 Харків – 23, вул. Сумська, 77/79. Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5370 від 30.06.2017.

© Харківський національний університет
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, 2020

З М І С Т

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП.....	8
1. ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ ПОВІТРЯНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ.	9
1.1. Визначення, зміст і мета управління польотами.....	9
1.2. Класифікація повітряних суден України і польотів повітряних суден державної авіації України.....	14
1.3. Органи управління польотом державного повітряного судна над територією України.....	18
1.4. Структура повітряного простору України	20
1.5. Планування і координування повітряного руху.....	22
1.6. Дозвіл на виліт повітряного судна	24
1.7. Заборона та обмеження використання повітряного простору	27
1.8. Безпосереднє управління повітряним рухом	30
1.9. Класифікація аеродромів для повітряних суден	33
1.10. Технічні засоби забезпечення, контролю та управління польотом повітряного судна	37
Рис. 1.4. Типова схема розміщення ССО на аеродромі державної авіації ССП-1	Включіть
Питання для самоконтролю	42
2. ПРАВИЛА ПОЛЬОТІВ ДЕРЖАВНОЇ АВІАЦІЇ В ПОВІТРЯНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ.....	43
2.1. Правила виконання польотів	43
2.1.1. Правила візуальних польотів.....	44
2.1.2. Правила польотів за приладами	46
2.1.3. Право першочерговості у повітряному русі.....	47
2.2. Правила ґшелонування повітряних суден у повітряному просторі України	49
2.2.1. Вертикальне ґшелонування	50
2.2.2. Горизонтальне ґшелонування	53
2.3. Правила витримування і зміни висоти польоту	57
2.4. Мінімальна безпечна висота польоту	61
2.5. Правила аеродромних польотів.....	64
2.6. Правила польотів у зоні очікування.....	67
2.7. Правила позааеродромних польотів	69
2.7.1. Польоти за маршрутами.....	69
2.7.2. Польоти над водною поверхнею	69
2.7.3. Польоти в умовах гірської місцевості	70
2.8. Польоти в умовах грозової діяльності	70
2.9. Правила виконання польотів у зоні з особливим режимом ВПП	71
Питання для самоконтролю.....	73
ВИСНОВКИ	74
ЛІТЕРАТУРА	75

ВСТУП

Розвиток сучасної авіаційної техніки, міжнародні стандарти й рекомендована практика ICAO, програма співробітництва України з НАТО, досвід застосування авіації в ООС (АТО) значно підвищили вимоги до командирів та штабів стосовно організаторської діяльності, направленої на виконання плану бойової підготовки і забезпечення безпеки польотів при високій їх інтенсивності та великій завантаженості повітряного простору.

Серед безлічі проблем, які доводиться вирішувати авіаційним командирам, проблема управління польотами залишається однією з найактуальніших.

Сучасні тенденції розвитку державної авіації передбачають необхідність постійного удосконалення системи управління повітряним рухом з метою збільшення пропускної здатності його елементів при безумовному дотриманні безпеки польотів.

Процес управління повітряним рухом висуває підвищені вимоги до осіб, які безпосередньо здійснюють управління польотами повітряних суден. Це пояснюється жорсткими вимогами до часу прийняття рішень та надійності роботи осіб групи керівництва польотами через високу швидкість процесів, що відбуваються в авіаційній системі, та підвищений рівень небезпеки для екіпажів повітряних суден. Тому безпека і ефективність управління повітряним рухом суттєво залежать від підбору кандидатів, що найкраще зможуть справлятися з майбутньою спеціальністю, а також від їх подальшої професійної підготовки в умовах авіаційного середовища на протязі всього періоду діяльності.

Для всього авіаційного персоналу, який безпосередньо пов'язаний з управлінням рухом повітряних суден, правилом має бути формула "бачу – чую – управляю".

Невідповідність хоча б однієї із вимог цієї формули веде до порушення безпеки управління польотами.

